تـۇرمىستىق قـاجەتتى زاتتـار شـاعـىن اۋمـاقتـا كىردى، زات جەتكىلكتى، باعا تۇراقتى بولدى

(باسى 1 - بەتتە)

نىدەت تۇلعان سوڭ، ءۇرىمجى قالاسى كوكونىس، جەمىس - جيدەك، ەت، جۇمىرتقا، ءسۇت، استىق سياقتى تۇرعىندارداڭ تـۇرمىسىنا قاجەتتى زاتتاردىڭ ءوندىرىسىن، قامتاماسىز ەتىلۋىن، قامداۋدىڭ كـۇشەيتىپ، شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋ بويىنشا دايىندىق جوباسى تۇزىلىپ ارنالار - دى تەكسەرۋ - ولشەۋدى جيناقتاپ، قالا بويىنشا (رايون) بىرلەسە قيمىلداپ، ساتۋشى كاسىپورىندارىدى بازاردىڭ قامتاماسىز ەتۋىن، قامداۋىن بار كۇشپەن ويداعىداي دەستەۋگە جەتەكتەدى. بازار باقىلاۋ - باسقارۋدى كۇشەيتىپ، زات باعاسىن ءوسىرىپ جىبەرۋ، باسىپ قويۋ قىمباتقا ساتۋ، جالعان جاساۋ، جالعان ساتۋ سياقتى زاڭعا قايشى قىلمىستارعا جانە قوعام اماندىعىن بىلقىتىرا تىن ءىس - ارەكەتتەرگە قاتاڭ سوققى بەرىپ، زاتتىق ماتەريالمەن قامداۋدىڭ جەتكىلكتى، باعانىڭ تۇراقتى بولۋىنا كەپىلدىك ەتتى.

نۇرباق ءتۇستى مەتال الەۋمەتتىك اۋماعى الەۋمەتتىك اۋماقتاعى كوكونىستەر مەن قوسىمشا ازىق - تۇلىكتەردى تىكە ساتۋ تۇيىندەرىنىڭ جانە ەرەن بازارلاردىڭ، شاعىن دۇكەندەردىڭ، شاعىن كوكونىس دۇكەندەرىنىڭ، قولايلى دۇكەندەردىڭ جاۋاپتىلارىمەن دەرەۋ ۇشتاسىپ، شوعىرلى جەتكىزىپ بەرۋ، وزگەشە جەتكىزىپ بەرۋ سياقتى تاسىلدەر ارقىلى شاعىن اۋماق تۇرعىندارىن جەتكىلكتى كوكونىس، استىق - ماي، قوسىمشا ازىق - تۇلىك، ەت، جۇمىرتقا، ءسۇت سياقتى ماگزىدى تـۇرمىستىق قاجەتتى زاتتارمەن قامداۋدىڭ نەگىزگى تۇرمىستىق سۇرانىسىنا كەپىلدىك ەتتى.

"شاعىن اۋماق ۇشىندە قازىر حالىقتا قولايلى 4 ــ 5 كوكونىس ءتۇيىنى بار، ءار كۇنى جاڭا تۇرمىستىق قاجەتتى زاتتار كەلگەن سوڭ، الەۋمەتتىك اۋماق تۇرعىندارداڭ ۇيىمات توبىندا تاۋارلاردىڭ باعاسى مەن تاپسىرىپ الاتىن جەرىن جاريالايدى ءارى بىزگە ماسكىنى جاقسىلاپ تارتىپ، قاتارعا تـۇرۋدى ەسكەرتەدى. مەن وسىناۋ ەرەكشە مەزگىلدىڭ، ءسوز جوق، تەز ءوتىپ كەتەتىنىن سەنەمىن" - دەدى ۋاڭ جيانپيڭ نىق سەنىممەن.

"ەرەن بازاردا بار زاتتاردى مىنا جەردەن دە ساتىپ الۋعا بولادى. باعاسى ەرەن بازاردىڭ جايشىلقتاعى ساتىلىم باعاسىمەن بىردەي بولىپ قالماستان، ءار كۇنى تاعى ارزان باعادىڭ كونستەر شىعارىلادى، بۇل ءبىزدىڭ تۇرمىسىمىزعا ايرىقشا قولايلى بولدى". 7 - ايدىك 19 - كـۇنى ساعات 16دا، بەيجيڭ جولى جيالنۇ ەرەن بازارىنىڭ جەڭسكە جەتەمىز دەيتىن سەنىمىمىزدى بەكەمدەدى.

العىس ايتۇدىڭ ەڭ تاماشا ءتاسىلى ــ "تىزە قوسا جوربىققا اتىنۋ". قىزمەت ورنىمىز ۇقساماياتىندىقتان، بار لىعمىزدىڭ بىردەي ءبىرىنشى شەپكە اتىنۋىمىزدىڭ قاجەتى شامالى، ءاربىر مىز ىندەتتەن ساقتانۋ - تىزگىندەۋدىڭ ءتۇرلى قىزمەتتەرىنە بەلسەنە سايكەسۋ جانە ونى قولداۋ ارقىلى، وسى شايقاستا جەڭسكە جەتۋگە ءوز كۇشىمىزدى قوسۋىمىزعا بولادى. تەڭ ءاربىر ادام ءوز باسىنان باستاعاندا، ءوز توڭىرەگىنەن باستاعاندا عانا، قىزمەت بورىشتارىن ادا ەتىپ، جاۋاپكەرشىلىك ارقالاپ سكەرلىك كورسەتكەندە عانا، ىندەتتەن ساقتانۋدىڭ، ىندەتكە قارسى اتىنۋدىڭ قۇرىش قورعانىن، ءسوز جوق، سوعا الادى.

("لەپتى لەبزگە" ماقالا جولداۋ حات ساندىعى: xjrbplb@126.com)

1 - قاباتقا ورنالاستىرعان حالىققا قولايلى كوكونىس تۇيىننىدە، ءۇرىمجى جوعارى، جاڭا تەحنيكا كاسىپتەرىن اشۋ رايونى (جاڭا قالا رايونى) گاۋشين كوشەسى اۋماعىن باسقارۋ كوميتەتى كۇنمىڭ جولى الەۋمەتتىك اۋماعىنىڭ تۇرعىنى رىن جينحۋا ءبىرتالاي تـۇرمستىق قاجەتتى زاتتار تاڭداپ الدى.

شينجياڭ جيالنۇنىڭ ءۇرىمجى قالاسىندىعى دىرەكتورى جاۋ شياڭليدىڭ تانىستىرۋىنشا، ەرەن بازار كـۇرىش، ۇن، ازىقتىق ماي سياقتى حالىق تۇرمىسىنا قاجەتتى بۇيىمدارمەن قامداۋدى تولىق قامتاماسىز ەتە الادى ەكەن، سوندای - اق بۇرىنعى تاجىريبەلەردەن ۇلگى الىپ، 1 - قاباتتاعى جينشاڭ شيە اسحاناسىن حالىققا قولايلى كوكونىس ءتۇيىنى ەتىپ وزگەرتىپ، كـۇنمىڭ جولى الەۋمەتتىك اۋماعى كاڭپۋ بايشين زۇاڭشيۋان شاعىن اۋماعىندىعى 2100 وتباسىندىعى تـۇرعىندارعا اشىق ۇستاعان. قىزمەتكەرلەر ءار كۇنى دەنە تەمپەراتۇراسىن ولشەپ، ساتۋ ورنىن مەرزىمدى ۋاقىتپەن زارارسىزداندىرىپ، تـۇرعىندارعا حاۋىپسىز، تازا، سالامات زات ساتىپ الۋ ورتاسىن ازىرلەگەن، دۇكەنگە كىرگەن تـۇرعىندار دا سانالى تـۇرده قورعانۇ شارالارىن ويداعىداي دەستەپ، كەزەكپەن، ءتارتىپتى تـۇرده دۇكەنگە كىرگەن.

سونىمەن بىرگە، جيالنۇ ەرەن بازاردىڭ قويماداعى مىعىم قوردى تىرەك ەتىپ، يىتەرلىكتەي جەلسىنىدە ساتۋ باسىمدىعىن ساۋلەلەندىرىپ، قىزمەت وتەۋ كولەمىن توڭىرەكتەگى 20 نەشە تـۇرعىندار شاعىن اۋماعىنا، مەكەمە - ورىندارداڭ اسحانالارىنا جانە مەيمانحانالار مەن قوناق ۇيلەرگە دەيىن كەڭەيتىپ، ىندەتتىڭ الدىن الۋ شارالارىن قاتاڭداستىرىپ، جۇمىسشي جەتكىزىپ بەرۋ ءتاسىلىن قولدانىپ، بۇقارانىڭ كـۇندەلىكتى تـۇرمىستىق قاجەتتەرىن قاناعاتتاندىرىپ، بـۇقارانى الاڭسىز، قامسىز ەتتى.

7 - ايدىك 19 - كـۇنى ساعات 19دا، سايباق رايونى لۇيۋان كوشەسى اۋماعىن باسقارۋ كوميتەتى ساڭعاڭگوۋ وڭتۇستىك جولى الەۋمەتتىك اۋماعىندا- عى حاييان ەرەن بازارىندا، نەشە ون جاشىك تـۇرمىستىق بـۇيىمدار دۇكەن ەسىگىنىڭ الدىنا ءۇيىلىپ قويىلىپتى، دۇكەن يەسى دۇ حاييان زاتتاردى رەتتەپ قاربالاس بولىپ جاتىر ەكەن. 80 شارشى مەتر كولەمىندەگى وسى دۇكەنگە، 700گە جۇىق تۇرمىستىق بۇيىمدار سورەگە تولتىرىلا ءتىزىلىپتى. "زات كىرگىزۇ ارنامىز تىرىكلىسسىز، باعادا بـۇرىنعىمەن سالىستىرعاندا وزگەرىس جوق، ساۋدا دۇكەندەرىندەگى بولشەك ساتۋ دا بۇرىنعىمەن بىردەي" - دەيدى دۇ حاييان.

جاڭ چاۋ: كوگىلدىر كوككە ۇلاسقان ارمان، تەڭىز بەن اۋەدەگى اسقاق جىگەر

جاڭ چاۋدىڭ سۋرەتى.
□ شينحۋا اگەنتتىگى تـاراتقان (سۋرەتتى لي ليچياڭ تۇسىرگەن)

شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ بەيجيڭنەن بەرگەن حابارى (ءتىلشى مەي چاڭۋي). بوحاي شىعاناعى جاعالاۋى، تەڭىزگە تاياۋ سالىنعان جاتتىعۋ الاڭىندا، جيان - 15 ۇشاعىنىڭ جويقىن گۇرىلى اسپاندى ءتىلىپ وتكەندەي ەدى ــ 2015 - جىلى 3 - ايدىك 14 - كۇنى 28 جاستاعى جاڭ چاۋ ءدال وسى ارادان اتقانىپ، اۋياماتكاعا قاراي ۇشۋ ساپارىن باستاعان بولاتىن.

ول تەڭىز ارمياسىنىڭ توتەنشە تاڭداۋلەمەن، ەرەن تاربيە العان اۋياماتكادىڭ سوعىس ۇشاعى ۇشقىشتارىنىڭ ءبىرى، ونىڭ كلاستاس ۇشقىشتارى 2013 - جىلى ۇيرەنۋدى، جاتتىعۋدى باستاپ كەتكەن بولاتىن. بىلايشا ايتقاندا، جاڭ چاۋ ءبىر جىلدىڭ ىشىندە جاۋىنگەر سەرىكتەرىنىڭ 2 جىلدان استام ۋاقىتتا يگەرگەننەن جەتىسۋى كەرەك. ەگەر ول ورنداپ كەتە السا، جاڭا جاتتىعۋ جوباسىن جۇرگىزۋگە بولاتىندىعىن بىلدىرەدى، بۇل حالقىنىڭ تەڭىز ارمياسى اۋياماتكادا الىپ جۇرەتىن سوعىس ۇشاعى ۇشقىشتارىنىڭ تاربيەلەۋ ايماق السىن زور دارەجەدە جەتىلدىرەدى.

جاتتىعۋ ىندەتى اۋىر، قىسىم بەسەنەدەن بەلگىلى. الايدا بۇنىڭ ءبارى جاڭ چاۋ باستان كەشىرمەسە بولمايتىن ءدىستۇر ەدى.

اۋەلگى قىزمەت ورنى ونى بەرگىسى كەلمەگەن، جاڭ چاۋ ۇلگەرىندى - كەيىندى 8 ءتۇرلى تۇرپاتتاعى سوعىس ۇشاعىن ۇشىرعان، وزگەرتىلگەن جيان - 8 ۇشاعىن، ەلىمىز ونداىرگەن ءۇش ۇرپاق جاڭا تۇرپاتتى سوعىس ۇشاعىن ۇشىرعان، سونىڭ بارىندە ول وزىمەن ءبىر توپتاعى ۇشقىشتارداڭ ۇشىندە الا- دىمەن جەكە ۇشاتىن ۇشقىش، بۇكىل تۇانعا تانىمال ۇشۋ شەبەرى ەدى.

اۋياماتكا الىپ جۇرەتىن ۇشاقتا ۇشۇدى تاڭداۋداڭ ءوزى بارلىعىن جاداعان باستاۋ بولاتىندىعىن جاڭ چاۋ ابدەن بىلەدى، بۇل ءتىپتى دە ۇلكەن حاۋپ - قاتەردى كورسەتەدى. الايدا، ءتىپتى بيىك، ءتىپتى السى القارا كوك تەڭىزدە ۇشۋ ونىڭ قايراتتانا ۇمتىلعان ارمانى ەدى. اۋياتسيا مەكتەبىنەن وقۋ تاۋسقان كەزدە مەكتەپ ونى وقتۇشىمقا العا قالۋدى العا قويادى، جاڭ چاۋ سوعىس جۇرگىزۋشى قوسىنعا بارۋدى باتىل تالاپ ەتىپ، اقىرىندا "تەڭىز، اۋە قورعاۋشىسى" ۋاڭ ۋي ءتىرى كەزىندە تۇرعان قوسىنعا بولىنەدى.

تاڭداۋ كەزىندە ەمتيحان الۋشىنىڭ ءبىرىنشى قويعان سۇراۋى: "اۋياماتكادىڭ سوعىس ۇشاعىن ۇشىرۋ دۇنيە جۇزىندە جاپپاي مويىندالعان ەڭ حاۋپتى ۇشۋ ارەكەتى، كەلگىڭ كەلە مە؟" - دەيدى. جاڭ چاۋ: "حا- ۋپتى ەكەنىن بىلەمىن، ءبىراق بارعىم كەلەدى" - دەپ جاۋاپ بەرەدى.

القارا كوك اسپان، كوك تەڭىز ارمانى مەن سانسىز ءۇمىتتى ارقالاعان جاڭ چاۋ اۋياماتكادا اۋە اسكەرلەرى قوسىنىنا "كىلتيپان سيگنالىن" بەرىپ، ۇشاقتىڭ تۇمسىعى شورت نەداۋىر شالقايا كوتەرىلىپ، 80 گرادۇستىق شالقايۋ بۇرىشىنان اسقان كـۇيدە كـۇرت تـومەن قۇلدىرايدى.

ۇستىنەن تـۇسىرىلگەن بەينە ەكران مەن ۇشۋ شامالى مالىمەتىندە كـورسەتىلۇنشە، ساعات 12دەن 59 مينۇت 11.6 سەكۇندتا كىلتيپان بايقالماعان 59 مينۇت 16 سەكۇندتا پاراشوتىمەن سەكىرگەنگە دەيىنگى ارالىقتا، ارجاق - بەرجاعى 4.4 سەكۇند شىندە مىندەتتى ورىندايدى، اۋياماتكاعا ءساتتى شوعۇنا 3 ۇشۋ كـۇنى عانا قالعان بولاتىن. تەڭ اۋياماتكادا ۇشىپ - قونۋ ارەكەتى جاتتىعۋدىڭ ءبىرىنشى كەزەڭى ەدى. ارالىقتا، تالاي رەتكى ۇشۋ ونەرىن كورسەتكەن ءبىر توپتاعى ۇشقىشتارداڭ ىشىندە الا- دىمەن جەكە ۇشاتىن ۇشقىشتا، ول ۇيرەنۋدى باستاپ كەتكەن بولاتىن. بىلايشا ايتقاندا، جاڭ چاۋ ءبىر جىلدىڭ ىشىندە جاۋىنگەر سەرىكتەرىنىڭ 2 جىلدان استام ۋاقىتتا يگەرگەننەن جەتىسۋى كەرەك. ەگەر ول ورنداپ كەتە السا، جاڭا جاتتىعۋ جوباسىن جۇرگىزۋگە بولاتىندىعىن بىلدىرەدى، بۇل حالقىنىڭ تەڭىز ارمياسى اۋياماتكادا الىپ جۇرەتىن سوعىس ۇشاعى ۇشقىشتارىنىڭ تاربيەلەۋ ايماق السىن زور دارەجەدە جەتىلدىرەدى.

جاتتىعۋ ىندەتى اۋىر، قىسىم بەسەنەدەن بەلگىلى. الايدا بۇنىڭ ءبارى جاڭ چاۋ باستان كەشىرمەسە بولمايتىن ءدىستۇر ەدى.

اۋەلگى قىزمەت ورنى ونى بەرگىسى كەلمەگەن، جاڭ چاۋ ۇلگەرىندى - كەيىندى 8 ءتۇرلى تۇرپاتتاعى سوعىس ۇشاعىن ۇشىرعان، وزگەرتىلگەن جيان - 8 ۇشاعىن، ەلىمىز ونداىرگەن ءۇش ۇرپاق جاڭا تۇرپاتتى سوعىس ۇشاعىن ۇشىرعان، سونىڭ بارىندە ول وزىم